

Endvidere udviklede den højtærede Minister for mig, at han var imod at fremkomme med Lovforslag vedrørende Skolevæsenet, fordi han mente, at Lidenskaberne var for stærkt i Bevægelse, og at særlig § 8. nu spillede en saadan Rolle i det offentlige Liv, at det var bedst at lade denne Sag hvile indtil videre — det samme udviklede den højtærede Minister for os i Gaar —, saa jeg gik fra denne Samtale med den Opfattelse, at den højtærede Minister kom ikke med noget Lovforslag. Men da jeg nu er fynsk Folketingsmand og har mange Venner i Friskolebefolkningen paa Fyn, hvor jeg selv har været Friskolelærer i henad 20 Aar, er det ikke underligt, at jeg har faaet mange Opfordringer fra mine Venner derovre om at tage mig af denne Sag og se saa vidt muligt at faa denne Myndighed taget fra Skolekommissionerne. Thi sæt nu, at det lykkes den højtærede Minister — hvad jeg vil se, før jeg tror det, for han har ikke Loven med sig — at sætte den Afgørelse, som Skolekommissionen i Nørre Søby har truffet, ud af Kraft, varer det kun 14 Dage, saa finder maaske en Skolekommission et andet Sted i Landet paa noget lignende. Og hvis Skolekommissionen i Nørre Søby, som nu har afgivet sin Indberetning, har været uheldig nok til at motivere sin Afgørelse — hvad den ikke behøver at gøre; den skønner, og dens Skøn er inappellabelt —, saa er det at befrygte, at andre Skolekommissioner vil lære deraf og sige til sig selv: Saa enfoldige skal vi dog ikke være, naar en anden Gang Ministeren spørger os, af hvilken Grund vi har nægtet Børn, der var 12 Aar, at gaa ud af de offentlige Skoler over til privat Undervisning. Det er ikke heldigt, at vi har dette Spørgsmaal svævende. Der kan maaske komme en lang Strid mellem Ministeren og forskellige Skolekommissioner, og det er Befolkningen ikke tjent med. Derfor ved jeg ikke anden Udvej end simpelthen ved Lov at tage den Myndighed fra Skolekommissionerne, som de fik ved Loven af 2. Maj 1855. Der er ikke andet for end at lovgive saaledes, at de ikke mere har den Myndighed, og at Befolkningen ikke mere er i Tvivl om, hvad der er dens Ret, og ved, at med denne Lovs Vedtagelse har vi slettet den sidste Bestemmelse om Skoletvang, der findes i vor Lovgivning. Derfor har jeg ment at burde fremsætte dette Lovforslag og har talt med mine Partifæller derom, og jeg er blevet enig med Partiets Formand om,

at vi i Fællesskab, da vi er enige om den Sag, fremsætter dette Lovforslag.

Saa gav Ministeren sig til at kritisere Lovforslaget, og han begyndte med Titelen: Den var for pompøs, sagde han. Men naar jeg nu har siddet som en tavs Tilhører og hørt paa Ministeren, det ærede Medlem for Højrup-Kredsen og nu sidst det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg), kan jeg ikke nægte, at jeg synes, de Udtalelser, der faldt fra disse 3 ærede Talere, var meget mere pompøse end dette lille Lovforslags Titel. Den ærede Minister var bange for, at der var Læsere — han brugte et Udtryk, jeg ikke husker i dette Øjeblik —, overfladiske Læsere eller mindre tænksomme Læsere, der kunde faa ud af denne Titel „Skolefrihed“, at man var fri for at gaa i Skole, fri for at modtage Undervisning. Se, saadanne Læsere skal Ministeren ikke skænke for megen Opmærksomhed. Jeg synes, det ligger for langt nede for Ministeren at befatte sig med dem. Jeg gaar ud fra, at vi skriver Love for de tænkende Læsere, og det skulde dog være mærkeligt, om Mennesker med sund Forstand skulde kunne lægge den Mening ind i Ordet Skolefrihed, at det betød Frihed for overhovedet at faa Skoleundervisning eller gaa i Skole. Vi har flere Ord af lignende Art. Vi har Ordet „Forsamlingsfrihed“; mon der er nogen saa stor Idiot her i Landet, at han faar det ud af dette Ord, at det betyder, at man er fri for at gaa i Forsamlinger? Vi har Ordet „Næringsfrihed“; mon der virkelig er Læsere i vort Land, der af dette Ord faar det Indtryk, at det betyder, at man er fri for at ernære sig? Nej, det forekommer mig at være en Kritik, som ikke burde anvendes, allerminst fra Ministerbordet. Men det er et Vidnesbyrd om, at Ministeren trods sin gode Villie har haft lidt svært ved at finde Stof til Kritik i dette lille Lovforslag.

Med Hensyn til de Bemærkninger, den ærede Minister gjorde angaaende andre Bestemmelser i Lovforslaget, maa jeg sige, at jeg ikke forstaar, hvordan han kunde mene, at vi ved dette Lovforslag søgte at indføre mere Tvang, end der er i Forvejen. Det er der ikke Tale om. De Bestemmelser, der findes i Lovene af 2. Maj 1855 og 30. September 1864, er i det væsentlige indredigerede i dette Lovforslag, og Meningen med det er ikke blot, som jeg nævnede før, at fratage Skolekommissionerne den Ret, som de hidtil har haft til at hævde Skoletvang for Børn over 12 Aar, men